



## AFSCHEID NEMEN VAN EEN OVERLEDENE VOLGENS HET VRIJZINNIG HUMANISME



Anneflor Vanmeenen - Herdenking

### Levenseinde binnen het vrijzinnig humanisme

Vrijzinnig humanisten geloven in het hier en nu. **Na de dood is er niets**. Dat betekent niet dat het leven zinloos is. Elk leven maakt op één of andere manier een verschil. De overledene blijft in nagedachtenis aanwezig, in ons hart en onze herinneringen. Dat kan de dood niet ongedaan maken. Sommigen zien sterven **als terug één worden met de natuur**. Anderen leggen het accent op de **culturele of sociale prestaties die iemand tijdens zijn leven heeft achtergelaten**, als sporen waarin hij of zij blijft voortbestaan.

### Levenseinde

Het vrijzinnig humanisme kent geen vast aanbod of stappenplan in de dienstverlening. **Alles is op vraag en op maat**. Mensen worden geïnformeerd en begeleid bij keuzes rond hun levenseinde (orgaandonatie, palliatieve zorg, euthanasie, behandelingen niet meer opstarten...). Dat is zowel voor mensen persoonlijk als maatschappelijk een moeilijk thema. Het brengt heel wat vragen en ethische keuzes naar boven. **Zelfbeschikking** staat voorop: voor ons is alles een optie, zolang het aansluit bij de persoonlijke wensen en waarden van iemand. Daarnaast bieden we **ziekenzorg** aan. We staan mensen bij aan het sterfbed. In verschillende ziekenhuizen zijn collega's actief.

Ook wat meteen na de dood gebeurt, hangt af van wat iemand wenst of vraagt. Soms verzorgt de familie graag zelf hun overledene of kiezen ze voor thuisopbaring. Op zich heeft het vrijzinnig humanisme hier geen regels of dienstverlening rond. Heel vaak doen mensen overigens pas een beroep op onze diensten om de **uitvaart** uit te werken. Alles wat er eventueel aan voorafgaat geven zij zelf vorm.

### Begraven

Elk afscheid is anders. Al zijn er natuurlijk vaste onderdelen zoals een begroeting en een afronding. De manier waarop al deze onderdelen ingevuld worden, de toon, de opbouw en de woorden, is heel persoonlijk en in elke situatie anders. We werken met het verhaal van de overledene en zijn of haar familie. Als consulent bouwen we wel ervaring op en soms vind je weleens woorden of beelden die zo goed werken dat je ze opnieuw gebruikt. Rituele handelingen lopen uiteen. De familie steekt kaarsjes aan of legt bloemen. Kindertekeningen en persoonlijke teksten komen aan bod. Sommige mensen geven dan weer expliciet aan niks te hebben aan een plechtige dienst. Dan kan het afscheid een kringgesprek zijn waarin iedereen iets vertelt dat bijblijft van de overledene, iets heel informeel dus. Opnieuw geldt hier: **elke familie, elke context en elke overledene is uniek**. Een afscheidsplechtigheid kan op eender welke plek en eender welk moment plaatsvinden. Bij de begrafenisondernemer, op het strand, voor of na de crematie... Alles kan, als er een goede reden en een zinvol verhaal is, zelfs champagne.

### Rouwen

Voor wie dat wil, biedt het huisvandeMens nazorg aan. **Jaarlijks** is er een **herdenkingsplechtigheid** voor alle nabestaanden. Op vraag herdenken we ook wie niet via ons begraven werd. Mensen die aangeven hier steun aan te hebben, krijgen elk jaar opnieuw een uitnodiging. Anderen komen maar één keer of niet. **Rouw is en blijft voor iedereen een heel persoonlijk verhaal**. Los van de uitvaartrituelen, krijgen mensen, ook zij die geen uitvaart met ons hebben gedaan, vaak begeleiding in rouwverwerking. Het gaat dan meer om gespreksbegeleiding dan om rituelen. Daarnaast behoort het geven van voordrachten of meewerken aan projecten om rouw meer bespreekbaar te maken tot de dienstverlening.

## Tijden veranderen

We merken dat meer en meer mensen zoekende zijn op vlak van afscheidsrituelen. De meesten komen bij ons terecht via uitvaartondernemers. Vandaag hebben zij zelf personeel in dienst om mensen te helpen met een gepaste uitvaart. Die keuzevrijheid is op zich een goede zaak, maar het is ook belangrijk dat mensen weten dat ze rechtstreeks bij ons terecht kunnen wanneer een levenseinde in zicht is of na een overlijden. Wij kunnen samenwerken met elke begrafenisondernemer om tot een mooie uitvaartplechtigheid te komen. Gelijklopend met de stijgende vraag en zoektocht naar afscheidsrituelen, merken we een **groeïende maatschappelijke aandacht voor rouwverwerking en nazorg**. Dat is een positieve evolutie. Ten slotte is er **binnen het vrijzinnig humanisme meer en meer ruimte voor interlevensbeschouwelijke initiatieven**. Na de lange historische strijd om erkenning, vinden nieuwe generaties meer en meer een gemeenschappelijke basis voor samenwerking. Wanneer het om afscheidsrituelen gaat, is het bijvoorbeeld niet ondenkbaar dat we voor gemengde koppels of families op zoek gaan naar een ceremonie waarin elke overtuiging een plaats krijgt. De overledene en de nabestaanden hebben immers niet altijd dezelfde visie en een uitvaart is een belangrijk moment, dat 'goed' moet voelen voor iedereen.

*\*Vrijzinnig humanisme is een levensbeschouwing die vertrekt vanuit basiswaarden als gelijkwaardigheid, verbondenheid, rechtvaardigheid... Het zijn geen exclusieve maar vaak gedeelde waarden met andere overtuigingen. Eigen aan het vrijzinnig humanisme is de klemtoon op het zelfbeschikkingsrecht. Elke mens beslist in eer en geweten voor zichzelf wat waardig, zinvol of toelaatbaar is. Vrijzinnig betekent vrij van dogma's, open voor vrij onderzoek en kritisch denken. Er zijn geen regels of voorschriften en de wetenschap vormt een leidraad voor het leven.*

*\*Deze tekst kwam tot stand met dank aan het project 'Tijd voor afscheid' | Een project van Dienst Diversiteit en de Erfgoedcel van de Stad Brugge, FMDO, Vormingplus regio Brugge, Stedelijke Academie Brugge en huisvandeMens.*



### INZENDER

Anneflor Vanmeenen



### LOCATIE

8000 Brugge



### THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken



### TREFWOORD

#ritueel #levensbeschouwelijk gebruik #religie